په پیغمبرانو ایمان

معنی،
دلایل
او غوښتنې ئې

حکمتیار

پر پیغمبرانو ایمان

معنی،

دلائل

او غوښتنې ئې

حکمتیار

فهرست

عنوان **صفحه**

د ناشر مقدمه ..... أ

په پیغمبرانو ایمان ۱

په پیغمبرانو د ایمان معنی ۱

په پیغمبرانو د ایمان غوښتني..... ۳۵

توقیر او تعظیم:..... ۳۵

ژوره مینه: ۳۸

کامل اطاعت: ۴۰

د استهداء لپاره پیغمبر ته رجوع: ۴۲

حکمیت:..... ۴۵

هدف او تګلاره د پیغمبر په متابعت کې ټاکل: ۴۶

بسم الله الرحمن الرحيم

د ناشر مقدمه

د الله تعالی د پېرزوینو ممنون یو چې مور ته ئې د یوه بل ښکلي او په زړه پوري کتاب د خپرولو توفیق راکړ، دا کتاب د هغو درسونو د لړۍ یوه برخه ده چې ورور حکمتیار د اردوی سپاهیان رضاکار اسلام په تربیتي غونډو کې رضاکارانو ته درلودل او په ۱۳۶۹هـ ش کال کې د کتاب په بڼه کې ترتیب او چاپ شوی، بیا د ځینو عربو وروڼو په غوښتنه، په عربي ترجمه او په کافي شمېر کې خپور شوی، دا کتاب په پیغمبرانو د ایمان معنی، غوښتني او هغه دلایل وړاندي کوي چې انسان ولي پیغمبرانو ته اړ دئ، د دې درسونو دا لړۍ د لاندي پنځو کتابونو په بڼه کې خپره شوې:

۱. په الله تعالی ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۲. په آخرت ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۳. په پیغمبرانو ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۴. په کتابونو ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۵. په ملائکو او قضا او قدر ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.

د دغو اساسي مسایلو اهمیت ته په پام سره مو دا غوره وګڼله چې یو ځل بیا ئې خپل خدای پال او په دین مین ولس ته وړاندي کړو، هغو

باایمانو ځوانانو ته چې د غربي استعمار د فکري یرغل په ضد ئې د مبارزې سنګر تود ساتلی او غواړي د ایمان په حقیقت پوه شي، نورو ته ئې وښیي، خپل فردي او اجتماعي ژوند د ایمان په رڼا کي او د خپل رب د لارښوونو مطابق تنظیم کړي، او په آزاد او خپلواک افغانستان کي د اسلام پرتمین بیرغ رپانده وګوري، د دې کتابونو د ژوري او دقیقي مطالعې بلنه ورکوو، دعاء کوو چې الله تعالی مورږ په دنیا او آخرت کي د هغو توریالیو مبارزینو په صف کي محسوب کړي چې له الله تعالی پرته بل چا ته سر نه ټیټوي، له بل چا طمعه او وېره نه لري، د خپل رب رضا لټوي او دې سپېڅلي هدف ته د رسېدو په لار کي هري قربانۍ ته چمتو دي.

اللهم اهدنا الصراط المستقيم

بسم الله الرحمن الرحيم

پر پيغمبرانو ايمان

دا موضوع به تر دې دريو عنوانونو لاندې څېړو:

- پر پيغمبرانو د ايمان معنی.
- د پيغمبر بعثت او لېږلې ته د انسان ضرورت.
- او په پيغمبرانو د ايمان غوښتنې.

په پيغمبرانو د ايمان معنی

پ پيغمبرانو باندې د ايمان معنی دا ده چې الله جل شأنه د زمانې په ښلابښلو پړاوونو کې د انسانانو د لارښوونې او هدايت لپاره، د دوی له منځ نه ترټولو غوره او صالح شخصيتونه غوره کړي، هغوی ته ئې وحي کړې او له خپل پېغام سره ئې خلکو ته لېږلي، چې هغوی د الله تعالی لورې ته دعوت او هدايت کړي، هغوی ته خپل ځان، جهان او خپل رب وروپېژني او د غوره او سوکاله ژوندون لارې او طريقې وروښيي.

الله جل شأنه پيغمبران د خلکو له منځه انتخاب کړي او دوی تر ټولو غوره او صالح انسانان او د لوړ معنوي او اخلاقي شخصيت خاوندان دي. د خلکو له منځه د دوی د انتخاب معنی دا ده چې پيغمبران د آدم عليه

السلام له اولادې څخه دي، په دې موضوع د دې لپاره ترکیز کوم چې متأسفانه ځینو د جهالت او ناپوهۍ په وجه او ځینو په محبت او درناوي کې د غلو او افراط په وجه دا هڅه کړې چې ثابته کړي پیغمبران د نورو انسانانو په څېر نه دي، ځینو خپل پیغمبران هغه مقام ته رسولي او داسې څه ئې هغوی ته منسوب کړي چې یوازې له الله تعالی سره ښایي، نسیحیانو د عیسی علیه السلام په اړه وویل چې هغه له نوره پیدا شوی، هغه د خدای زوی دئ، له خدایه رابېل شوی، خدای د مسیح په بڼه کې زمکې ته راغلی، یهودانو د عزیر علیه السلام په هکله وویل چې هغه د خدای زوی دئ، په مسلمانانو کې هم داسې جاهل کسان راپیدا شول چې د پیغمبر علیه السلام په اړه ئې د مسیحیانو او یهودانو په څېر له غلو او مبالغې ډکې خبرې وکړې، چا وویل هغه له نوره پیدا شوی، چا وویل هغه په غیب پوهېدو، دا په داسې حال کې چې قرآن په صریح او څرګندو الفاظو او په مکرره توګه وایي چې پیغمبران علیهم السلام د آدم علیه السلام د اولاد له منځه د انسانانو د لارښوونې او هدایت لپاره غوره شوي، توپیر ئې له نورو انسانانو څخه یوازې په دې کې دئ چې د الله تعالی له لورې وحي ورته شوې. قرآن مور ته وایي چې انسان له خاورې پیدا شوی، خو د همدغه له خاورې پیدا شوي انسان په وړاندې هغه ملائکې په سجدې کولو مکلفې شوې چې له نوره پیدا شوې، دا د کوم شي کمال نه دئ چې له نوره پیدا شوی وي، او پر هغه څه تفوق او امتیاز ولرې چې الله تعالی له بل څه پیدا کړی، د خاورې او د نور هم بنسټ یو دئ او هم ئې خالق یو، د هر

مخلوق امتیاز او پر بل تفوق او لوړوالی په هغه کار کي دئ چي ترسره کوي ئې نه په ذات او د پیدایښت په ماده کي، قرآن دې مطلب ته په څرکنده توګه اشاره کوي چي که د زمکي په سر ملائکي په ډاډ او اطمئنان سره اوسېدلی او دوی ته پیغمبران لېږل کېدی نو د دوی له ډلي څخه به وو، فرشتو ته به فرشتې د پیغمبرانو په توګه لېږل کېدې، خو د زمکي په سر انسانان اوسېږي، نو ځکه الله تعالی دوی ته د دوی له منځه یو انسان د پیغمبر په توګه لېږي، او قرآن وایي: که الله تعالی غوښتی چي کومه فرشته انسانانو ته د خپل استازي او پیغمبر په توګه ولېږي نو هغه به ئې د یوه انسان په بڼې کي لېږله، دا ځکه چي انسان یوازي د انسان په ژبه پوهېدی شي او یوازي انسان د ده لپاره بېلګه او قدوه کېدی شي.

د قرآن له ویناوو معلومېږي چې له ټولو پیغمبرانو علیهم السلام سره همدا معامله شوې، چا چې تر ټولو زیات د دوی مخالفت ته ملا تړلې، هغه دین پلورونکي ټګمار مذهبي مشران وو چي تر ټولو مخکې ئې باید په هغوی ایمان راوړی وی، خو دوی له دین نه دکان جوړ کړی وو او له مذهب نه دام!! پیغمبرانو حقیقي دین ته بللي، له الله تعالی وېرې ته، حق او عدالت ته، له حرامو ځان ساتلو ته، صداقت او رښتیا ته او دا هغه څه وو چې دوی ئې منلو ته تیار نه وو، دوی د هر نوي پیغمبر مقابله په دې سره کوله چي خلکو ته به ئې ویل: په ده کي هغه ځانګړتیاوي نشته چي په مخکنیو پیغمبرانو کي وې، عوامو له دوی نه د مخکنیو پیغمبرانو په اړه هغه څه اورېدلي وو او هغه څه ئې هغوی ته منسوب کړي او په هغو الفاظو

ئې ستايلي وو چې يوازي له الله تعالى سره ښايي، دوى پيغمبران د خدايۍ او الوهيت مقام ته رسولي، عوام د دوى د غلطو تبليغاتو تر اغېز لاندي له پيغمبرانو نه د هغه څه انتظار كاوو چې په وس كي ئې نه وو، قرآن دا حالت څومره ښكلى او دقيق انځوروي، هلته چې فرمايي:

ﻫ Ç¼È ‰æqÇ^ƒ ÇÚ öŒ[$`Ï $Z9 •ãï ÿ? ÁŒn 7 9 šÆ Ïs›Þè 9 {q¾%r

$g=»=Å •»gŒ[$ •Éï ÿêù 5= Zïãr @ŠjÜ `Ï þ¥_ š• 9 bqã?

’ÎÜ ﻫ $ÿ ¡ Ï $Zþõã Môã– $J. ä$J¡ 9$Ý Éó è ﻫ Ç¼È #ž•Éï ÿ?

ﻫ >$ êz ã `Ï M ÿ 7 9 bqãƒ ﻫ Ç¼È ‚x‹î% þ 6 Í»=J¾ « $

$¼FÏ $Zþõã AÍ\ê ÁŒn 7 ïëì šÆ Ïs›Þè`9r ä$J¡ 9$ ’Î 4'ö

ì ZB $Br Ç¼ÌÈ ŽZvqÌ§ #Ž³ 0 žvÎ M Zä@d ’Îì b$ s ÜÌ ÕÈ ¼çè•ÿR

#Ž³ 0 ª! $] è/& {þ¾% b& Wî #‰ {þ¾ äì!` ðî {þ¾ s›ãb& ¨ $Z9$

Ç¼ÍÈ ŽZvqÌ§ الاسراء: ۹۰-۹۴

او وئې ويل: تر هغه به هيڅكله درباندې باور ونه كړو چې له زمكي يوه چينه راته جاري نه كړې، يا د كجورو او انګورو داسي باغ دي وي چې هري خوا ته ويالې په كي وبهوې او يا لكه څنګه چې ګمان كوې د آسمان يوه

ټوټه پر مورِ راپرې باسې، یا خدای او فرشتې مخامخ راولې، یا د سرو سپینو زرو کور ولر ې، یا آسمان ته لوړ ولاړ شې او پورته تګ دي هم تر هغه نه منو چې داسي کتاب درسره راوړې چې مورِ ئې ولولو، ورته ووایه: پاکي زما رب لره ده ، آیا زه له یوه داسې انسان نه پرته بل څه یم چې د پیغمبر په توګه لېږل شوی؟ او خلکو ته د هدایت له راتلو وروسته یوازي دې خبرې دوی له ایمان راوړو منع کړل چې ویل ئې: آیا خدای یو انسان د پیغمبر په توګه رالېږلی؟!!

ګورئ چې (خلک) دغې خبرې له ایمان راوړلو منع کړي چې پیغمبر ئې د نورو انسانانو په څېر یو انسان موندلی، داسي چې حیرتناک او خارق العاده کارونه نشي کولی، د ده په خوا کې نه څوک خدای په څرګنده ګوري او نه د فرشتو لښکري، آسمان ته نشي ختلی، له زمکي چینې نشي راخوټولی، سره او سپین زر ئې په لاس کي نشته، د باغونو او بنګلو خاوند نه دئ!!

د یهودانو مذهبي مشرانو د خپلو پیغمبرانو په اړه خلکو ته همدا ویلي وو چې دوی دغه ټول کارونه کولی شو، نو ځکه ئې د عیسی علیه السلام په څېر په هغه پیغمبر هم ایمان رانه ووړ چې معجزې ئې تر ټولو پیغمبرانو زیاتي وې!!

پیغمبر یوازي د الله تعالی د پیغام حامل نه دئ، دنده ئې په دې کي نه راخلاصه کېږي چې الهي پیغام په امانت او صداقت سره او په بشپړه توګه خلکو ته ورسوي، بلکي هغه د انسانانو لپاره قدوه، اسوه او بېلګه دئ، هغه

دا الهي پيغام هم په خپلي ژبي سره خلکو ته بيانوي او هم ئې په خپل عملي ژوند کي دوی ته انځوروي، مورِ د پيغمبر په شخصيت او عملي ژوند کي هغه څه ګورو چي الله تعالی ئې د هر انسان په ژوند کي ليدل غواړي، که څوک غواړي په دې پوه شي چي خپل رب ئې څه ترې غوښتي، د ده لپاره څنګه ژوند، څنګه وينا، کومه عقيده، کوم عمل او څنګه اخلاق غوره ګڼي، نو ځواب ئې دا دئ چي د پيغمبر په څېر ژوند، وينا، عقيده، عمل او اخلاق. پيغمبر په حقيقت کي د الهي پيغام عملي تجسم دئ، الله تعالی چي انسانانو ته د کامل او غوره انسان د جوړېدو لپاره کومي لارښووني رالېږلي هغه د پيغمبر په شخصيت کي څرګندي شوې، کامل انسان هغه دئ چي د پيغمبر په څېر وي، الله تعالی هغه بنده او د ده قول او عمل خوښوي چي قول او عمل ئې د پيغمبر په څېر وي، پيغمبر د انساني ټولني د معنوي او اخلاقي کمال او ارتقاء لپاره د پای او انتهاء هغه نقطه ده چي تر ټولو د لوړ شخصيت خاوندان، باهمته او اولوالعزمه انسانان وررسېدی شي او هيڅ انسان ترې لوړ نشي تېرېدی، که وغواړو دا مطلب د يوه ګراف په ذريعه تشريح کړو؛ نو د ګراف په بې انتهاء پای کي الله جل شانه دئ، مسلمان په دې ګمارل شوی چي په همدې لوري به درومي، الله تعالی ته به د نږدې کېدو هڅه کوي، په الهي اخلاقو به ځان سنګاروي، په دې لارښووني به عمل کوي چي (تخلقوا بخلق الله: په الهي اخلاقو ځان سمبال کړئ، الهي اخلاق ځان ته غوره کړئ)، الهي اخلاق په حقيقت کي د بې انتهاء معنوي کمال او ارتقاء هغه لوړه څوکه ده چي هغې ته رسېدل د انسان له وسه

وتلې ده، هغې څوکې ته نږدې کېدا ممکنه ده خو رسېدا محال. پیغمبران علیهم السلام دې لوړې څوکې ته د رسېدلو په لار کې هغه ځای ته رسېږی چې د انسان لپاره وروستی او آخري معراج دئ، په یوه بې انتهاء او پای نه منونکي مسیر کې وروستی تم ځای او د توقف آخري پړاو، هیڅ انسان ته تر دې نقطې آخوا تېرېدا ممکنه نه ده. د پیغمبرانو علیهم السلام شخصیت د انساني لوړو اخلاقو، د ده اوچتو معنوي ځانګړتیاوو او د غوره صفاتو او خصوصیاتو لپاره وروستی معراج او د ګراف آخري لوړه څوکه ده. هغوی په هر څه کې د نورو لپاره بېلګه، اسوه او قدوه دي، الله جل شأنه له ګناه، خطأ او اشتباهاتو خوندي او مصئون ساتلي، له فکري، اخلاقي او عملي پلوه له ګناه او خطأ معصوم دي، د ګناه عصمت په دې معنی چې که کله د انساني طبیعت په مقتضاء له دوی نه کومه وړه اشتباه هم وشي، الله جل شأنه يي ډېر ژر متوجه کوي، د اشتباه مخنیوی او جبران کوي او تکرار ته ئې نه پرېږدي. په دې معنی هغوی معصوم دي او الله جل شانه له ګناه مصئون ساتلي، الله تعالی د خپل رسالت او پیغام لپاره داسي شخصیتونه غوره کوي چې دا دنده په بشپړ امانت او صداقت سره خلکو ته ورسوي، د یوه پیغمبر په ځای بل پیغمبر هغه مهال لېږلی چې د مخکني پیغمبر د دعوت ټولي نښي، اغېز او اثر زایل او له منځه تللی، هر پیغمبر چې راغلی، خلک په دې مکلف شوي چې په همدې نوي پیغمبر به ایمان راوړي، مخکنی پیغمبر او امت ئې هم په دې مکلف شوي چې په هغه ایمان راوړي او ملګرتیا ئې وکړي، لکه چې قرآن فرمایي:

ÞJ8ïmr 5÷»GÅ2 `Ï Nà6 ç÷?#ä $J9 `¿ñ)Y9$,»W‹Ï ª! $‹ {&ðr

¼çRÃÑÃYG9r ¾ïî£ïs¢9 Nà8èB $Jj×ï ÁÏ ÆqÎ‘ Nà2 ä!` Oê

A$% $RÖ•ï {ê% “ì÷ Î Nàï°Œ 4?ã îêõ{&r Öêö•ïä A$%

ÇÑÈ ûïŸ‰ĵ»±9$`Ï NãèB ®&r{r‰ê$ آل عمران: ٨١

او كله چې الله مو د پېغمبرانو ژمنه واخيسته چې دا دئ تاسو ته مي كتاب او حكمت دركړ، نو كه بيا تاسو ته داسي كوم پېغمبر راغى چې تاسو ته د دركړى شوي كتاب تصديقوونكى وي نو حتماً به ايمان پرې راوړئ او مرسته به ئې كوئ، وئې فرمايل: آيا په دې اقرار كوئ او پر دې باندي زما دا پېټى (پر اوږو) اخلئ؟ وئې ويل: اقرار كوو، وئې فرمايل: نو شاهد اوسئ چې زه هم له شاهدانو څخه يم.

يعني له پېغمبرانو نه الله تعالى دا ژمنه اخيستې ده چې يو به د بل ملاتړ او مرسته كوي، په دې ژمني كې د دوى امتيان هم شامل دي، دوى به هم د خپلو پېغمبرانو پر پله گام ږدي او د هر مؤمن او د كتاب تصديقوونكي ملگرتيا او ملاتړ به كوي. څوک چې دا كار ونكړي په حقيقت كې ئې له الله سره كړې ژمنه ماته كړې او د پېغمبرانو له لارې منحرف شوى، دا ځكه چې له انبياوو نه دا عهد او پيمان اخيستل شوى چې كه له دوى وروسته داسي بل پيغمبر راځي چې د دوى د دعوت مصدق وي، نو هرومرو به پر هغه ايمان راوړي او د هغه تأييد او ملگرتيا به كوي او د

دوی امتونه او پلویان هم مکلف شوي چي په همغه نوي دعوت او نوي پیغمبر به ایمان راوړي.

پر هر پیغمبر له حالاتو سره سم او د شرائطو له غوښتنو سره سم کتاب، صحیفه او احکام نازل شوي، چا ته کتاب ورکړی شوی، چاته صحیفې او څوک په دې مکلف شوی چي د خپل دور او یا له ده نه مخکي پیغمبر دعوت وچلوي، هغه تجدید کړي او د هغه طرف ته بلنه ورکړي.

د پیغمبرانو شمېر ډېر دئ، د آدم علیه السلام له پیدایښته سره سم د دوی د لېږلو سلسله پېل شوې او دا لړۍ پر محمد علیه السلام پای ته رسېدلې، له ده وروسته بل پیغمبر نه مبعوث کېږی، تر قیامته پوري ټول خلک پدې مکلف دي چي د محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت ایمان راوړي او هغه دین ومني چي ده راوړی، دا ځکه چي الله تعالی دی په داسي وخت کي په پیغمبرۍ مبعوث کړ چي پیغام او رسالت ئې تر قیامته له هر راز تحریف خوندي پاته کېدی شي، د ده په لاس د لېږل شوي قرآن د خوندي او محفوظ پاته کېدو انتظام شوی، دا دئ ګورئ چي د قرآن له راتلو څوارلس پېړۍ تېري شوې خو په یوه حرف او حتی زور او زېر کي ئې تغییر رانه غی، دا کار تر دې د مخه ممکن نه وو، د نورو پیغمبرانو علیهم السلام په لاس لېږل شوي کتابونه له منځه ولاړل، له هر یوه نه یوه وړه برخه حتی د څو جملو په اندازه هم نه ده پاتې شوې، د همدې لپاره تر محمد علیه السلام وروسته د بل پیغمبر د لېږلو ضرورت منتفي شوی، د قرآن په شته والي کي نه د بل کتاب د لېږلو ضرورت شته او نه د

بل پیغمبر.

د پیغمبرانو علیهم السلام یو خصوصیت دا دئ چي هر یو ئې د مخکني پیغمبر او د هغه د دعوت تصدیق کوي او د راتلونکي پیغمبر زېرې او بشارت ورکوي، دا د تېر قیادت تأیید او د راتلونکي مشرتابه زېرې ورکول، هغه څه دي چي له نورو زعامتونو نه د دوی توپیر په ګوته کوي، هغه څه چي د نړۍ د سیاسي زعامتونو له کړنلاري سره ژور توپیر لري، د نورو سیاسي زعامتونو خصوصیت دا وي چي تر ځان مخکي قیادتونه محکوموي، د دوی په ضد تبلیغات کوي، د ناخوالو عامل ئې ګڼي، د روان بد حالت او ستونزو مسئولیت د دوی په غاړه اچوي، خلکو ته وایي: مورږ ته یو ویجاړ نظام، ناکامه اداره، اقتصادي ستونزي، امنیتي مشکلات او اجتماعي کړاوونه په میراث پاته دي، غواړي په دې کار سره له یوې خوا له مخکني قیادت نه د خلکو پام ځان ته راواړوي او له بله پلوه خپله ناکامي توجیه کړي، د دوی بل بد خصلت دا دئ چي په خپلي خوا کي د نوی قیادت راولاړېدو او وده نه خوښوي، هر هغه څوک ټکوي چي د دوی اقتدار او زعامت ګواښي، او د دې امکان او استعداد په کي ګوري چي د دوی ځای به ونیسي او په راتلونکي کي به د ولس قیادت ترلاسه کړي، نه پرېږدي د دوی په څنګ کي بل شخصیت وده وکړي، لکه په غرب کي چي همدې ذهنیت د داسي مشهور متل حیثیت غوره کړی چي وایي: لوی قیادتونه ستري وني ته ورته وي چي ترې لاندي بل بوټی شین کېدی نشي، په دې متل کي د غربي سیاسي او اجتماعي قیادتونه او د دوی دا خصلت په ډېره

دقیقه توګه انځور شوی، هلته لوی لوی شخصیتونه داسي وي لکه ګنې او ستري وني چي تر سیوري لاندي ئې بل بوټی او ونه نشي شنه کېدی، همدا د هغوی خصوصیت دئ، که خروشف راځي باید ستالین محکوم کړي او حتی مجسمه ئې باید محاکمه کړي، که ګورباچوف راځي باید بریژنیف او تر ځان مخکي ټول نور زعامتونه په دې متهم کړي چي شوروي اتحاد ئې په یوې ناکامي جګړې کي ښکېل کړ او دا ټولي ستونزي او کړاوونه ئې ده ته په میراث پرېښودل، باید ماوتسه تونګ د هغه چا په لاس محاکمه شي چي د ده د اقتدار په وخت کي ئې د لارښود په سترګه ورته کتل او د ده افکارو ته د خپل اخلاص څرګندولو لپاره به ئې د ده کتابونه په جیب کي ګرځول، همداسي چي هر چا اقتدار له لاسه ورکړی، که څه هم د اقتدار په شپو ورځو کي خلکو د لمانځني ترپولي د دوی توصیف او ستاینه کړې، د مریي په شان ئې د دوی اطاعت کړی، خو چي د اقتدار له کرسۍ کوز شوی نو خپلو نږدې ملګرو او پلویانو په کلکه محکوم کړی، بیا ئې مجسمې هم محاکمه شوې او رانسکوري شوې، هو! دا د یوې غیردیني ټولني د زعامت او مشرتابه ځانګړتیا ده چي د اقتدار په وخت کي هیڅا ته د دې موقع او مجال نه ورکوي چي وده وکړي او بل شخصیت د دوی تر څنګ تبارز وکړي، حال دا چي د پیغمبرانو په اړه قرآن فرمایي: هغوی د تېرو پیغمبرانو د دعوت تصدیق کوي او د راتلونکو پیغمبرانو د راتلو زېړی ورکوي، ځان او خپل پلویان په دې مکلف ګڼي چي په ر اتلونکي پیغمبر به ایمان راوړي او د هغوی ملګرتیا او تأیید به کوي، لکه چي قرآن فرمایي:

/ãøÎ «ł $ÃqlŠ‘ ’Ïþ Ÿf¼ŽóÎ ÓÍ6»f NfóB ßøSÓ¤ŠßÃ A$% ßÎr

.`B ’ÎÙf ÃqlŠ•Î #ÌÅ6ßr þ1‘ÿ¢9$ `B £‘ ‰f ûł/ $JÏ $ÏßÁB

ûüÎB ßßÅ # ‹ »d {q¥% ÌM»Y¥ßßÎ Nèä! ` $Hªù ŠHq& ÿÿ¥$“ Ï‰è/

ÇÏÈ الصف:۶

او هغه وخت راپه یاد کړئ چې عیسی د مریمې زوی بني اسرائیلو ته وویل: یقیناً چې زه د الله له لوري تاسو ته استازی او پیغمبر یم، د تورات تصدیقوونکی او د هغه نبي (د راتلو) زېړی ورکوونکی چې له ما وروسته به راځي، نوم ئې احمد دئ، خو کله چې له څرګندو نښو سره ورته راغی وئې ویل: دا خو څرګند سحر دئ.

ګورئ چې عیسی علیه السلام مخکنی پیغمبر، د هغه دعوت او د ده په لاس راغلی کتاب تصدیقوي او د راتلونکي پیغمبر په اړه خلکو ته زېړی ورکوي، ذهناً ئې د ده ملګرتیا ته تیاروي او راتلو ته ئې لار آواروي.

قرآن عظیم الشأن مورِ ته لارښوونه کوي چې پیغمبران علیهم السلام د دې لپاره رالېږل شوي چې انسان د فلاح او سعادت لاري په موندلو کې د دوی لارښوونو ته اړ او محتاج دی، دا ځکه چې تاسو د دې عالم هر څه داسي ګورئ چې په فطري او طبیعي توګه وحي ورته شوې، د ژوند تګلاره ورښودل شوې، د کوم مقصد لپاره چې پیدا شوی او کوم کار چې ورسپارل شوی، د سر ته رسولو فهم، شعور او اراده ئې ورکړی شوې،

پوهېږي چې څه وکړي او څه ونه کړي، څه وخوري او څه ونه خوري، خو انسان چې د کوم ستر مقصد لپاره پیدا شوی، د هغه د سرته رسولو لپاره پر فطري لارښووني برسېره مزید هدایت او لارښووني ته ضرورت لري، که تاسو انسان له حیواناتو سره مقایسه کړئ نو انسان به تر هر څه زیات لارښووني، پالني او ساتني ته اړ او محتاج ومومئ، اکثر حیوانات به داسي وګورئ چې له پیدایښت سره سم، او دنیا ته له راتلو لنډه موده وروسته له مور او پلار نه مستغني او بې نیازه شي، لنډه موده وروسته خوراک کولی شي، که په وچه کي پیدا شي نو په خپلو پښو تلی شي، که په بحر کي پیدا شي نو لامبو وهلی شي، د مور او پلار له وینا پرته همغه څه خوري چې ګټه ورسوي او د هغه څه له خوراکه ډډه کوي چې تاوان ورته لري، خو د انسان ماشوم تر اوږدې مودې شدیداً د مور او پلار پالني ته اړ او محتاج وي، د اور او د اوبو فرق نشي کولی.

څومره چې انسان د پلار او مور لارښووني، پالني او روزني ته اړ دئ همدومره د پیغمبرانو لارښووني ته اړ دئ، هغه د پیغمبر له لارښووني پرته نه خپل ځان پېژندلی شي، نه دا پراخ عالم او کائنات، او نه د الله تعالی په لوري خپله لار، نه په دقیقه توګه د حق او د باطل ترمنځ تفکیک کولی شي، نه د عدل او ظلم ترمنځ توپیر، او نه مفید او مضر او حلال او حرام سره بېلولی شي، دا سمه ده چې انسان ته عقل او شعور ورکړی شوی چې د دې په مرسته کولی شي څه ناڅه ښه او بد سره بېل کړي، او له دې اړخه ترنورو ژوو مخکي دئ، خو یوازي د عقل او شعور په مرسته،

ځان او ټول عالم پېژندل او بيا د يوه جامع او کلي معرفت په رڼا کي خپله تګلاره ټاکل ورته ممکن نه دي، انسان د عقل او شعور په څنګ کي دې ته ضرورت لري چي د لارښووني او هدايت لپاره ئې پيغمبران ولېږل شي، د همدې لپاره الله تعالى د زمانې په هر پړاو کي د خلکو د لارښووني او هدايت لپاره پيغمبران لېږلي.

قرآن عظيم الشأن په دې ارتباط فرمايي:

$YĞ»ƒ#ä Ùa¤æ {qè¢f Ùà6 ZÄ ŽvqÏ‘ Ùà6 ‹Ï $Zù™Ğ& $J.

Ù9 $B Na¤ßÏèãr pJò6 ïø¢r =»GÅÙ¢Ùà6 ßÏèãr Ùà6 ŠÏ“ãr

ÇíÎÈ bqß-è? {qèùqã? البقره: ۱۵۱

همداسي لکه چي په تاسو کي مو ستاسو له منځه داسي پيغمبر درولېږو چي زما آيتونه درباندي لولي، ستاسو روزنه کوي، علم او حکمت درښيي او هغه څه درښيي چي نه پرې پوهېدئ.

يعني پيغمبران د دې لپاره لېږل شوي چي د الله جل شأنه آيتونه خلکو ته واوروي، له شرک، فساد او بدکارۍ ئې وژغوري، د دوی ټولنه له مفاسدو او مظالمو تزکيه او پاکه کړي، د هغوی عقايد تزکيه کړي، هغوی ته کتاب وروښيي، د دې کتاب د پلي کولو او تطبيق طريقه ورزده کړي، دلته له کتاب نه مراد هغه احکام دي چي الله جل شانه په خپل کتاب کي نازل کړي او له حکمت نه مراد د دې احکامو د تطبيق لاري، چاري او

طريقې دي. يعني پيغمبران عليهم السلام هم خلکو ته الهي احکام او د دين او دنيا اړوند ضوابط او قواعد ښيي، هم د دوی د ژوند اهداف او مقاصد ورښيي او هم دغو اهدافو ته د رسېدلو طريقې ورښيي، هم خلکو ته کتاب ښيي او هم د دې کتاب د تطبيق او عملي کولو چاري ورښيي او ټول هغه څه ورښيي چې په خپله پرې پوهېدی نشول.

گورئ چې په دې مبارک آيت کي مورِ ته لارښوونه شوې چې پيغمبران عليهم السلام مورِ ته هغه څه هم راښيي چې پرې پوهيدی نشو، (bqG-è? {qÇqa? Ù9 $B Na3GÏèãr : او هغه څه درزده کړي چې نه برې پوهېدئ، تاسو په هغه د پوهېدو توان نه درلود، درته ممکنه نه وه چې پرې وپوهېږئ.

ÐÎÅãR& ÔB ZqÎ‘ ÙÎZÏ] è/ ÐÎ ûÜÏBs3Ù$’?ã ª! $£B Ñ)9

pJò6 Ïc4r =»GÅÙs4g3Ïèãr ÙÎZÅ2 “ãr ¾ÏÏ»ƒ#ä ÙÎÒæ {qèƒ

ÇÏÎÈ ÂÜÎB @»=Ê ’Å9 ã@Ñ `Ï {qÇ. bÎr آل عمران : ۱۶۴

يقيناً چې الله پر مؤمنانو احسان وکړ چې په دوی کي ئې د دوی له منځه داسي پېغمبر مبعوث کړ چې د ده آيتونه پرې لولي، د دوی روزنه کوي او کتاب او حکمت ورښيي، په داسي حال کي چې تر دې د مخه په څرګندي تېروتني کي وو.

په دې مبارک آيت کي چې د احد د جګړې په ارتباط نازل شوی

مسلمانانو ته ویل شوي: پېغمبر خو هغه څوک دئ چې تاسو د ده په لاس له ضلالت او بې لاریتوبه وژغورل شوئ، د ده بعثت خو پر تاسو د الله تعالی یوه ستره پېرزوینه وه، ده درته حلال او حرام وښودل، ستاسو روزنه ئې وکړه، کتاب او حکمت ئې درووښود، په غنائمو کې غلول خو د ده لخوا خیانت وګڼل شو، تر دې د مخه خو غنیمت یا د زورورو قومندانانو حق ګڼل کېدو او یا د هغه چا چې په لاس کې ئې پرېوتی وو، کمزوري تل تري محروم وو، ده درته وویل چې غنایم به د جنګ په پای کې راغونډېږي او په ټولو مجاهدینو به مساویانه وېشل کېږي، ولي مو د پېغمبر علیه السلام په اړه بې ځایه تشویشونه کول؟!

په دې اړه د ابراهیم او اسمعیل علیهما السلام په دعا کې کې داسي راغلي:

Ð§ÛÈ ÞÃr 7Ï»ƒä ÙÎÖæ {qÈƒ ÙÞB ZvqÑ‘ ÙÎg‹Ï ÔÈ ÈÐr $Z/‘

ÇËÈ ÐŠÅs¥ÆÍè¥MR& 7Ñ) ÙÎZ]“ãr pJÈÏæ#r =»GÅ¥6

البقره: ۱۲۹

اې زمونږ ربه! په دوی کې په خپله له دوی نه داسي پېغمبر مبعوث کړه چې ستا آیتونه پرې لولي، کتاب او حکمت ورښیي او روزنه ئې کوي، بې شکه چې همدا ته باحکمته عزتمن یې.

قرآن د ابراهیم علیه السلام په قصې کې زمونږ په وړاندي د پیغمبرانو علیهم السلام د شخصیت او مأموریت په اړه یو ډېر دقیق او

جامع تصوير ږدي، هلته چې وايي: الله تعالى اراده کړې وه چې په مکه کې د توحيد بنسټ کېښودی شي او دلته کعبه او د موحدينو د راغونډېدو مرکز جوړ شي، غوښتل ئې دا مرکز د يوه ستر موحد او بت ماتوونکي په مبارک لاس بناء شي، ابراهيم او د ده سرتېری زوی اسمعيل عليهما السلام ئې د دې ستر کار لپاره غوره کړل، هغه په عراق کې د يوه بت لمانځونکي او بت جوړوونکي په کور کې پيدا شو، د نمرود تر سلطې لاندې يوې شرک وهلې جاهلې ټولنې کې، هلته چې خلک هم د ژوندي نمرود په وړاندې سر ټيټوي او هم له مرګ نه وروسته د ده مجسمې ته!! خو ابراهيم عليه السلام ته نه د مړه بت لمانځل د منلو وو او نه د ظالم نمرود واکمني، پلار او قوم ته ئې ويل: دا ستاسو د لاس او ذهن مولود جعلي خدايان نه منم، نه دا بتان، نه دا لمر، سپوږمۍ او ستوري او نه هيڅ فنا کېدونکی په خدايۍ منم، الله همغه دئ چې هر څه ئې پيدا کړي. خو کله چې ئې وليدل دا خلک يوازې د ده په بلنې او استدلال له شرک نه لاس نه اخلي، پرېکړه ئې وکړه چې دا بتان رانسکور کړي، پوهېدو چې هم د نمرود ظالمانه واکمني د دغو بتانو په بنسټ ولاړه ده او هم د ولس د مظلوميت او په خواری، ذلت او جهل کې د ژوند کولو عامل ئې همدا بتان او د هغوی لمانځنه. نه ئې د ولس د انتقام پروا وکړه او نه د نمرود له غضب نه وېره، يوازې وو، له يوه تبر نه پرته ئې بل څه نه شو برابرولی، خو دغو اندېښنو د ده اراده او عزم نه شو بدلولی، تبر په لاس د بتانو خوني ته ورننوت، ټول ئې يو په بل پسې رانسکور کړل او تبر ئې د ستر بت په غاړه کې

ځوړند کړ او له خوني په ډاډه زړه ووت. خلک له مېلې راوګرځېدل، هلته ئې نمرود لمانځلی وو، کور ته تر تلو مخکې باید د نمرود بتان هم ولمانځي، خو دلته ئې ناڅاپه ټول بتان مات، نسکور او نړېدلي وموندل او ستر بت مزید سپک شوی، تبر ئې په غاړه کي، د نورو د ماتولو اتهام ورته متوجه، خو نه اتهام ردولی شي او نه اصلي ماتوونکی ښودلی شي، دا همغه خدایان وو چي خلکو له دوی نه د خپلو حاجتونو ترسره کېدو او د ستونزو د حل طمع کوله او دا ورته تلقین شوې وه چي د ستونزو د حل مرجع دغه ده، ستاسو د مشکلاتو عامل نظام او واکمنان ئې او د دوی تصرفات نه دي، مشکلات مو له دې راولاړ شوي چي دا خدایان درنه ناراضه دي. او دا هغه څه دي چي هر نمرودي نظام تر هر څه مخکې او زیات ورته ضرورت لري. له ابراهیم نه پرته بل څوک په دې کار نه شو تورن کېدی، هغه ئې راحاضر کړ، پوښتنه ئې وکړه: دا کار تا کړی؟ ابراهیم علیه السلام د داسي غونډې، همدې حالت او د بت لمانځونکو داسي یوې پوښتني ته منتظر وو، وئې ویل: تبر خو د ستر بت په غاړه کي دئ، له هغه پوښتنه وکړئ که خبري کولی شي!! ځواب ئې ورکړ: ابراهیمه! ته خو پوهېږې چي دوی خبري نه شي کولی! هغه همدا ځواب غوښتو، وئې ویل: نو دا تاسو څنګه د هغه څه عبادت کوئ چي نه خبري کولی شي، نه له ځانه ضرر دفع کولی شي، نه بل ته ګټه رسولی شي، افسوس پر تاسو او ستاسو پردغو معبودانو!! د قوم او د دوی د سالار نمرود پرېکړه معلومه وه، زندان، په اور سوزول، داسي سزا چي د نورو لپاره عبرت شي. خو ابراهیم

علیه السلام د نمرود له لوري د ده د مرګ او سوزولو د پرېکړي د اورېدو په ځواب کي وویل: د مرګ ژوند پرېکړه هغه ذات کوي چي دا لمر له مشرقه راپورته کوي او په مغرب کي ئې پرې باسي، اور ته د لوېدو په وخت کي ئې ویل: الله راته کافي دئ، هماغه تر ټولو غوره وکیل او نصیر. الله تعالی دا ابراهیم د کعبې د جوړولو لپاره له سوزېدو وژغورو، له عراق نه ئې شام ته او بیا له هغه ځایه مکې ته راووست، دلته ئې په بې اوبو او وحشتناک بیابان کي د هاجر او تي خور اسمعیل یوازي پرېښودو امر ورته وکړ، په دې ستر امتحان کي هم بریالی شو، کله چي اسمعیل ځوانۍ ته ورسېد، په خوب کي ئې داسي څه ولیدل چي د اسمعیل د قرباني کولو اشاره ئې ور ته کوله، د ده لپاره همدا اشاره کافي وه، زوی ته ئې دا خبره وکړه، هغه په ځواب کي ورته وویل: پلاره! څه چي درته ویل شوي، هغه ترسره کړه، ما به صابر او مطیع وومومې، په دې لوی او خطرناک امتحان کي دواړه بریالي شول او اوس نو دوی د هغه ستر کار لپاره جوګه شوي چي د زمکي پر سر د الله مبارک کور، کعبه، د موحدینو قبله د دوی په لاس جوړه شي، دوی چي کله د دیوالونو په اوچتولو لګیا او ډبري ئې یوه د بلې په سر ایښودې، دا وینا ئې په ژبه وه: اې زمور ربه! له مور نه ئې قبول کړه، بې شکه چي ته خو ښه پوه اورېدونکی یې. اې زمور ربه! مور دواړه درته منقاد او تابع وګرځوه او له اولادې مو تا ته یو منقاد امت او مور ته زمور دیني مناسک راوښیه او توبه مو قبوله کړه، یقیناً چي ته ډېر مهربان توبه قبلوونکی یې. په دوی کي په خپله له دوی نه داسي پېغمبر مبعوث

کړه چې ستا آيتونه پرې لولي، کتاب او حکمت ورښيي او روزنه ئې کوي، بې شکه چې همدا ته باحکمته عزتمن يې.

په هغې وېرووونکې بيديا کې د دوو مهاجرو او له خپل هيواد نه د شړل شوو په لاس چې کوم کور جوړ شو، دا دئ څلور زره کاله وروسته هم، هر کال تر شلو لکو نه زيات خلک د هغه طواف کوي، هملته د دوی پر پله گام ږدي او همغه څه کوي چې دوی دواړو له خپل رب نه غوښتي وو.

قرآن د بني اسرائيلو او هري هغې مذهبي ډلې غلط تصورات رد کړي چې مذهب او مذهبي مقام موروثي گڼي او گمان کوي چې له پلار نه اولاد ته په ميراث رسي او دا طمع لري چې پېغمبرانو او د الله دوستانو ته د انتساب په وجه د الله د پېرزوينو وړ، د امامت وارث او د جنت مستحق دي، دوی ته ويل شوي چې نه مذهب او عقيده داسي شی دئ چې په ميراث وړل کېدی شي او نه مذهبي مقام داسي مقام دئ چې له پلاره اولاد ته په ميراث رسېدی شي، د الله په دين کې له هر چا سره معامله د ده د عقيدې او عمل له مخې کېږي، له هر چا نه به د خپلو کړو وړو پوښتنه کېږي، پېغمبرانو ته ځان منسوبول او ځان د دوی د مقام او منزلت وارث گڼل او له دې لاري د امتيازاتو ترلاسه کول، دا هغه کارونه دي چې د بني اسرائيلو ټگمارو مذهبي مشرانو کول. دوی ځان د الله د خاصې کورنۍ غړي، د پېغمبرانو ورثه او ځای ناستي گڼل او ابراهيم عليه السلام ته ئې ځان منسوباوو، الله تعالی د دوی په ځواب کې فرمايي: ابراهيم مشرک نه وو،

خپل اولاد ته ئې دا غوښتي وو چې د خلکو د ارشاد او هدایت لپاره ئې امامت او قیادت په برخه شي، خو الله تعالی د ده د غوښتنې په ځواب کې ویلی وو: دا مقام د ظالمانو په برخه کېدی نشي، ابراهیم علیه السلام خو کعبه د دې لپاره جوړه کړه چې دا د امن کور وي، د امن وسیله وي، دلته خلک په ډاډ او اطمئنان سره د الله عبادت او ذکر وکولی شي، ده خو دا تمنا کړې وه چې د دې سیمې اوسېدونکي د الله شاکر بندګان وي، تل په دوی کې داسې پېغمبران مبعوث شي چې دوی ته دین وښیي او له ګناهونو نه ئې وژغوري، ده خو خپل اولاد ته د دې توصیه کړې وه چې د یوه الله عبادت به کوي، د ابراهیم او ستاسو د جد یعقوب علیهما السلام توصیه خو دا وه، تاسو څنګه له خپل شرک، فساد، ظلم، د دین او دیندارانو له دښمنۍ سره سره ځان هغوی ته منسوبوئ؟!!

دا مطلب د قرآن عظیم الشأن په ډېرو ځایونو کې توضیح شوی چې د پیغمبرانو د بعثت نه مخکې تاسو په داسې ناپوهۍ او جهالت کې وئ چې ترې وتلی نشوئ او د سعادت لار مو نشوی موندلی، حتی پیغمبر علیه السلام ته فرمایي:

ÇÐÈ 3‘ ‰gù w$Ê 8‰ ` rr

آیا ضال (لارورکی) ئې ونه موندې چې هدایت ئې کړې .

چې پیغمبر علیه السلام ته داسې خطاب کېږي، د دې معنی دا ده چې انسان من حیث الانسان وحي ته اړ او محتاج دئ، ځکه نو الله تعالی د انسان د هدایت او لارښوونې لپاره وحي رالېږلې او پیغمبر ئې مبعوث

کړی.

قرآن عظیم الشأن فرمایي چي څوک پر پیغمبر ایمان نه لري، هغه ئې ځان ته لارښود نه دئ ټاکلی او هغه رښا ئې نه ده په برخه شوې چي الله تعالی د پیغمبر په لاس رالېږلې، مثال ئې هغه چا ته ورته دئ چي د ژور سیند د اوبو په تل کي وي، د بحر څپې ئې پر سر، یوه د بلي د پاسه، او تر څپو بر پر سیند پرېږي تیارې ورېځي، تیارې یوه د بلي د پاسه، هومره تیاره او داسي تک تور محیط او ماحول چي حتی که خپل لاس راوباسي نه ئې شي لیدلی، یعني هغه د کفر په وجه په داسي یوه تیاره محیط کي واقع دئ چي حتی خپل ځان هم نشي پېژندلی، څه دا چي خپل ماحول او محیط درک کړی شي، لکه چي فرمایي:

¾ïïï

منكر كافران له مړو سره تشبيه كوي او فرمايي:

† Î ¾ïÎ ÓÅð ƒ #Yqç ½q9 $Yè_r p›Y‹Šô'ù $tB b¼. `Br&

`ƒãš• ï° ‹ . $kB 8 í $ƒ2 § ø Ì»Jè¹$'Î ½ÆB `J . Ä $Y9$

ÇÈ š c qèJè ƒ {qç . $B ûïÌÏ»3ü الانعام:١٢٢

آيا هغه چي مړ وو، بيا مو راژوندى كړ او داسي رنا مو ورپه برخه كړه چي په هغې سره په خلكو كي تگ كولى شي، هغه چا ته به ورته وي چي په داسي تيارو كي وي چي ترې وتونكى نه وي، كافرانو ته همداسي هغه څه ښايسته شوي چي دوى ئې كوي.

په دې مبارک آيت كي څو ډېري مهمي او اساسي خبري په ايجاز او اختصار سره شوې:

- كفر داسي دئ لكه مرگ او ايمان داسي دئ لكه ژوند، كافر د مړي په څېر دئ او مؤمن د ژوندي په څېر.
- څوكچي كافر وو او الله تعالى ايمان ورپه برخه كړ داسي دئ لكه چي مړ وو او الله تعالى راژوندى كړ.
- د الله تعالى لاښود كتاب داسي دئ لكه رو ن څراغ چي په تياره كي انسان ته لار ښيي.
- د دې رون څراغ په رنا كي انسان كولى شي د خلكو په منځ كي د تلو لار څان ته روښانه كړي، دوست او دښمن، صالح او طالح، مؤمن او منافق، ښه او بد وپېژني، لوړي او ژوري ووينې، خندونه او ګرنگونه ورته جوت

شي.

- بې ایمانه انسان په یوې کفري ټولنې کې هغه چا ته ورته ډئ چې په پرېږو تیارو کې پروت وي او د وتلو ټولې لارې پرې بندي وي.
- دا تیاره په حقیقت کې د جهل، شرک او کفر هغه تیاره ده چې د ده پر زړه، دماغ او ستر ګو ئې سیوری غوړولی، د ده معیارونه ئې مختل کړي، د ده احساسات او مشاعر ئې ځپلي، خپل بدي کړنې ئې ورته ښایسته کړې.

دا آیتونه مورږ ته ښیي چې انسان پیغمبرانو ته اړ او محتاج ډئ، الله جل شأنه د ده د اړتیا رفع کولو او د ده د لارښوونې او هدایت لپاره پیغمبران رالېږلي. پیغمبر مورږ ته د داسې اسوې او قدوې حیثیت لري چې کتاب د هغه په شخصیت کې عیني تجسم موندلی، یوازې کتاب د انسان د لارښوونې لپاره کافي نه ډئ، باید الهي کتاب د یوه چا په عملي شخصیت کې څرګند شي، ټول مفاهیم او احکام ئې د هغه په شخصیت کې مجسم شي، د انسان د لارښوونې لپاره یوازې دعوت کافي نه ډئ بلکې د دعوت ترڅنګ داعي او معلم ته ضرورت شته، همدا وجه ده چې الله تعالی خپل کتاب د پیغمبر په لاس رالېږي.

پیغمبر علیه السلام په مکه مکرمه کې د دعوت په ابتدایي شپو ورځو کې، د دې په ځای چې رسالې او کتابونه ولیکي، شخصیتونه ئې جوړ کړل؛ ځکه چې د دعوت لپاره تر هر څه د مخه داسې داعي په کار ډئ چې دا دعوت د هغه په شخصیت کې مجسم شي، کله چې رسول الله صلی‌الله علیه وسلم دغسې داعیان وروزل او د دعوت چلولو لپاره ئې اجتماع ته

وړاندي کړل، ګورئ چي خلک فوځ فوځ د ده خوا ته راتلل او په ځنګ کي ئې ودريدل.

قرآن عظيم الشأن په دې اړه فرمايي:

**©)ﻫ .ﻭ ﺑ٩ ﻭ ﺑ٩ ﻭ ﺑ٩

نتائجو په اړه آخرت ته طمعه او هيله ساتلو او د الله د زيات يادولو او ذکر په څرنګوالي کي بايد پيغمبر زمورِ قدوه او اسوه وي.

همدا رنګه قرآن عظيم الشأن پيغمبر عليه السلام ته خطاب کوي او فرمايي:

’‹Ĵ $Šß&#Šr ÇÎÌÈ #Ÿƒ£Ér #ŽÅ6ßr #%ĝ»© 7 »Ÿù™ö $RĴ ÓÉ9$$ŠŠ»ƒ

«ł $`B Mç; Þ'Î ûüŽB÷3ß$ÎÅ0r ÇÎÌÈ #ŽŸB %[#ŽÅr ¾ïïöîî «ł $

ß61Œ& ƒŠr ûüÉŸ»Z3ßr ûïíŸ»3ß$ÆÜê Ÿr ÇÍÞÈ #ŽÎ. WÒù

ÇÍÑÈ WŠÅ2 r «ł $4".r «ł $’?ã Ò2 q?r الاحزاب: ۴۵-۴۸

اې نبي! يقيناً چي ته مو شاهد، زېرى ورکوونکى، انذار ورکوونکى، د الله په حکم د الله لوري ته بلونکى او لکه رون څراغ لېږلى يې. او مؤمنانو ته دا زېرى ورکړه چي ستر الهي فضل به ئې په برخه شي، او د کافرانو او منافقينو متابعت مه کوه، ځوروني ئې له پامه وغورځوه، او پر الله توکل وکړه، او الله د وکيل په توګه کافي دئ.

په دې آيتونو کي د پيغمبر عليه السلام څو صفاتو ته اشاره شوې:

- نبي: هغه څوک چي له حقايقو خبر او په خبرو پوه وي.
- رسول: هغه استازى چي له يوه پېغام او رسالت سره لېږل شوى.
- شاهد: هغه څوک چي د يوه مطلب په حقانيت په خپل قول او عمل سره شهادت ورکوي او د نورو لپاره بېلګه او اسوه وي.

- مبشر: زېرى وركوونكى.
- نذير: له بدو پايلو او خطرناكو پېښو او عواقبو نه وېرووونكى.
- داعياً الى الله: د الله په لوري بلونكى.
- سراجاً منيرا: رونړ او روښانه څراغ.

په دې مبارکو آيتونو کې نه يوازې د پيغمبر عليه السلام ځانګړتياوې ښودل شوې بلکې د دعوت د بېلو بېلو مراحلو تسلسل ته هم اشاره شوې، په دې توګه:

- د پيغمبرانو هر دعوت له داسې خلکو پيل شوى چې لومړى ځې په خپله پوهه او بصيرت په برخه شوى، الله تعالى د وحي له لارې په حقايقو پوه کړي، بيا له الهي پېغام او رسالت سره د خلکو د هدايت او لارښوونې لپاره لېږل شوي، بيا همدغه پېغام او دعوت د دوى او د دوى د پلويانو په عملي شخصيت کې عيني تجسم مومي، له هر يوه نه د خپل دعوت د ټولو مفاهيمو لپاره ژوندى شاهد او بېلګه جوړ شوى، ګورئ چې دلته په دې صف کې يوازې پوهه او بصيرت کافي نه دئ، بلکې له پوهې وروسته ګڼ شمېر مراحل شته، پيغمبر عليه السلام فرمايي: د علم دوه ډولونه دي: يو ئې هغه چې يوازې په ژبه وي، داسې علم به د قيامت په ورځ د انسان په خلاف حجت ګرځي او بل ئې هغه نافع علم چې د عمل لارښود وي او انسان پرې عمل کوي.
- د پيغمبرانو عليهم السلام په لار تلونکي بايد د خپلې الهي تګلارې د دقيقې پېژندنې ترڅنګ د الهي پېغام حامل وي، دا پېغام او رسالت بايد د

دوی په عملي شخصیت کي داسي راڅرګند شي چي هر لیدونکی د دوی په کړنو کي د دې دعوت څرنګوالی او اغېز په خپلو سترګو وګوري. دا ځکه چي پیغمبر علیه السلام د شاهد او ګواه په توګه لېږل شوی، داسي چي د ده عمل د ده د دعوت او رسالت په حقانیت شهادت ورکوي او دا دعوت او عقیده د ده په عملي شخصیت کي په داسي توګه راڅرګندېږي چي هر لیدونکی د دې عقیدې په حقانیت متقاعد کړي.

- د پیغمبر بل مهم صفت دا دئ چي هغه د مبشر په توګه لېږل شوی، د مأیوسو او نا امیدو خلکو طرف ته تللی، هغوی ته ئې امیدواري ورکړې او له یاس او نا امیدې ئې ژغورلي، هغوی ته ئې د ایمان په لار کي د روښانه مستقبل او ځلاندي راتلونکې زېری ورکړی، د پیغمبرانو علیهم السلام په لار تلونکی هر دعوتګر باید تر ټولو د مخه مبشر وي، د یأس او نا امیدۍ مقابله به کوي، هغه دعوتګر چي په خپلې بریا باور نه لري، د خپل رب په رعایت، عنایت او مرستې ئې بشپړ باور نه وي، د خپل دعوت راتلونکې ته هیله من نه وي، مأیوس وي، خپل مخاطب ته د بریا، فتحي، غلبې او روښانه مستقبل زېری نشي ورکولی، هغه یو ناکام داعي دئ، دا ځکه چي له نبوت او رسالت نه وروسته د هر پیغمبر لومړی صفت مبشر دئ، هغه په خپله هیله من دئ، داسي چي تر سختو نه په سخت حالت کي نه مأیوسه کېږي او هغه خپل امت ته هم د روښانه راتلونکې او حتمي بریا او د فتحي زېری ور کوي او د مبشر په توګه د مأیوسو ولسونو طرف ته درومي.

- او هغه نذير دئ، د ظلم مقابله کوي، د فساد، جهل او شرک مقابله کوي، خلک د فساد، شرک، جهل او ظلم له بدو پايلو وېروي، هغه د منکراتو او مفاسدو په وړاندي چوپ او بې اعتناء نه پاته کېږي، بلکي خلک وېروي، که له يوې خوا مؤمنانو ته د ايمان په خط کي د بري او غوره پايلي زېرى ورکوي، له بلي خوا هغه چاته چي له دې لاري منحرف شي او مفسدينو او ظالمانو ته انذار ورکوي او د کفر، ظلم او فساد له بد عاقبت نه ئې وېروي.
- هغه يو دعوتگر دئ، په خپل قول او عمل سره، بلنه ئې د الله تعالى لوري ته وي، نه د ځان لوري ته، او نه د کوم دنيوي غرض او مقصد لپاره، داسي بلونکى او دعوتگر چي د خپل رب په اذن او حکم او د ده له سننو سره سم خلکو ته بلنه ورکوي، غواړي خلک د الله طرف ته لاړ شي، هغه ته ورنږدې شي، په الهي اخلاقو مزين او سمبال شي.
- هغه په انساني ټولني کي داسي دئ لکه په تياره کي رونړ او روښانه څراغ، خپله سوزي خو نورو ته رڼا ورکوي، لکه شمع په خپل سر اور وړي چي د نورو ماحول او د پښو مخه روښانه کړي، د نورو لپاره سوزي، د نورو د هدايت او لارښوونې لپاره ځان وقفوي، کله چي خلک په تياره کي وي او رونړ مشعل ته اړوي نو دى د رونړ او روښانه څراغ په څېر دوى ته لار ښيي او له تيارو ئې باسي.

له دغو څرگندونو وروسته د پيغمبر د نورو دندو په اړه فرمايي:

ÇíÐÈ #ŽÎ . WÒù «ı $` B Mç; b'Î ûüÏBs3ÎÅr الاحزاب:۴۷

او مؤمنانو ته د دې خبري زېرى ورکړه چې د الله له لورې ئې ستر فضل په برخه دئ.

دوى بايد ډاډه وي چې الله تعالى به خپل ستر فضل ورپه برخه کړي، پر دښمنانو به فتحه، برلاسي او غلبه ورکړي او خپل تأييد به د دوى په حال شامل کړي.

بيا فرمايي:

«ا $'?ã @ž2 q?r ŠG1Œ& +Šr ûüÊÿ»ZŠŠr ûüÍÿ»3ŠŠÆÜêŸr

ÇÍÌÈ WŠÅ2 r«ا $ 4".r الاحزاب:۴۸

د کافرانو او منافقانو اطاعت مه کوه، او اذيت ئې پرېږده، او په الله توکل وکړه چې الله د وکيل په توګه کافي دئ

يعني له کافرانو او منافقينو ځان لرې ساته، پام چې په خپل ژوند کې د دوى کړنلاره غوره نکړې، هدف ته د رسېدو لپاره هغه تدابير غوره نه کړې چې کافران او منافقان ئې غوره کوي، د دوى د اذيت پروا مه کوه، ځان الله تعالى ته وسپاره چې هغه درته کافي دئ.

دا آيتونه مورِ ته ښيي چې پيغمبرعليه السلام د خلکو لپاره داسي اسوه او قدوه ده چې بايد په هر څه کې په هغه پسې اقتدا وکړي.

قرآن د پيغمبرانو عليهم السلام له بعثت نه مخکې د خلکو حالت او د دوى له بعثت نه وروسته حالت داسي انځور کړى:

خلک ټول یو امت او ټولی وو، نو الله زېږی ورکوونکي او انذار ورکوونکي پېغمبران ولېږل او له دوی سره ئې حقیقي کتاب راولېږو ترڅو د خلکو ترمنځ په هغه څه کي پرېکړه وکړي چي دوی په کي اختلاف کړی وو او اختلاف خو له هغو پرته بل چا نه وو کړی چي کتاب ورکړی شوی وو او دا هم په خپلو کي د کینې په وجه او وروسته له هغه چي څرګندي نښي ورته راغلې، نو الله په خپل حکم سره هغه کسان په مختلف فیه شیانو کي هدایت کړل چي ایمان ئې راوړی وو او الله خو چي هرڅوک وغواړي د سمي لاري په لوري ئې هدایت کوي.

یعني خلک د پېغمبرانو له بعثت نه مخکي یو شاني له حق نه بې خبره، په اختلافاتو اخته، بې لاري او په ظلم، جهل او فساد کي غرق ول، الله تعالی د دوی د لارښووني لپاره داسي پېغمبران راولېږل چي بې لاري انسانان له خپل بد عاقبت نه ووېروي او ورته ووایي چي ستاسو د دې

اوسني فردي ژوند، اجتماعي او اقتصادي نظام، اخلاقي روابطو او د راکړي ورکړي طريقه بدي پاېلي لري، هم په دې دنيا کي او هم په بلي دنيا کي، خو که له دې لاس واخلئ، حق ته غاړه کېږدئ، په الله او آخرت ايمان راوړئ، د الله دين ته تسليم شئ، نو د دنيا او آخرت نېک بختي او سعادت به مو په برخه شي. پېغمبر هم بشير وي او هم نذير، د ده د دعوت وارثان به هم بشير او هم نذير وي، د بدانو او ظالمانو مخي ته به ودرېږي او د ظلم او فساد له بدو پايلو به ئې وېروي او مظلومانو ته به د حق لار ښيي او په سمه لار د تلو د نېکو پاېلو زېرى به ورکوي.

همداراز قرآن فرمايي:

x:ô &r `B#ä ôJù `ƒíÉZßr ûïÎÅ;ß ŭj ûüî™ö3$@Åç$Br

ÇíÈ bqÇ“ør ùè ŭr ùÍöã ì$ øz Ÿù الانعام: ۴۸

او مورِ پيغمبران نه لېږو مگر زېرى ورکوونکي او وېرووونکي، نو چا چې ايمان راوړ او (ځان ئې) اصلاح کړ، نو نه به څه وېره پرې وي او نه به غمجن شي.

دا مبارک آيت مورِ ته ښيي چې:

- د پيغمبرانو عليهم السلام اساسي دندي دا دي چې نېکانو ته په دنيا او آخرت کي د ښې او روښانه راتلونکې زېرى ورکړي او بدان د خپلو گناهونو له بدو پايلو ووېروي، که پيغمبرانو يوازي نېکانو ته د جنت زېرى ورکولى، فضايل ئې بيانولى، په بدانو ئې غرض نه درلودى، دوى ئې د ظلم او فساد له بدو پايلو نه وېرولى، په دوى ئې نيوکي نه کولى، له ظلم او فساد

نه لاس اخيستو ته ئې نه رابللى، نو هيڅكله به د دوى له مخالفتونو سره نه مخامخ كېدل. د پيغمبرانو عليهم السلام د ورثه وو دنده هم دا ده چې بشير او نذير به وي، چا چې هغه كار وكړ او دا نه، رښتينى وارث نه دئ، څوک چې د ظالمانو او بد كارانو له مخالفت سره مخامخ نه وو، د پيغمبرانو عليهم السلام په لار روان نه دئ.

- چا چې ايمان راوړ او (ځان ئې) اصلاح كړ، هغه ته نه له هيڅ څه نه وېره په كار ده او نه په هيڅ څه ويره، كه د خطرناكو دښمنانو له مخالفتونو سره مخامخ شو وېره دي نه لري او كه د الله تعالى په لار كي ئې څه له لاسه وركړل ويره دي پرې نه كوي.

د پيغمبرانو په دعوت او پېغام كي هم اهداف ښودل شوي او هم اهدافو ته د رسېدلو لاري په گوته شوي، لكه چې قرآن فرمايي:

ÈïÏ¾Ÿ?ã ¼ÞÎâä ÈÈÏ3 ‰ÛÏ ¼äqÏ‘ Ÿ™ü ï¾Èqè

ÇÌÈ bqäÎ3 ÈÈÌ. ør ¾ÏÏä الصف:٩

الله هغه ذات دئ چې خپل پيغمبر ئې له هدايت او حق دين سره ولېږو چې په ټولو اديانو ئې غالب كړي كه څه هم مشركان كركه ولري.

گورئ چې الله تعالى خپل پيغمبر ته هم حقيقي دين ښودلى او هم ئې تگلاره او د دې دين د پلي كولو او پر ټولو اديانو د غالبولو لار ئې ورښودلې، يعني د پيغمبرانو عليهم السلام په پېغام كي هم اهداف ښودل شوي او هم تگلاره او خط مشي او اهدافو ته د رسېدلو لار، د پيغمبرانو په

دعوت کي دا دواړه قضيې توضيح شوي: هم ضوابط، اجتماعي نظام، قوانين، شريعت او احکام ښودل شوي او هم د دې ضوابطو، مقرراتو او اجتماعي نظام او د هغه د خاصو مناسباتو د پلي کولو طريقې او لاري تشريح شوې.

په پيغمبرانو د ايمان غوښتني

پر پيغمبرانو د ايمان مهمي او اساسي غوښتني دا دي:

توقير او تعظيم:

پر پيغمبرانو د ايمان لومړی غوښتنه دا ده چي مؤمن انسان به د دوی توقير او تعظيم کوي، هومره تعظيم او توقير چي له الله تعالی رالاندي تر بل هر چا زيات وي او په دې کي هيڅوک له دوی سره برابر نکړی شي. قرآن عظيم الشأن په دې اړه صحابه وو ته حکم کوي چي پام کوئ کله چي د پيغمبر سره په مجلس کي ناست ياست داسي نه چي ستاسو غږ تر پيغمبر اوچت شي، لکه چي فرمايي:

Ÿr ÉÉ9$ÏNö¹ -ù Ùa?ºqô & {pãù? Ÿ {qB#ä ûï¼$Ù$Ù»ƒ

Ùaè Jã& Ý7tB b& Cù è7ï Ùà6 Âè/ ìô f . Éö)Ùƒ ¼ç9 {rãgB

Çï È brâÂ? Ÿ ÓÉ&r الحجرات: ٢

اې د ايمان خاوندانو! خپل غږونه د پيغمبر تر غږ مه اوچتوئ او هغه ته په جگ غږ سره خبره مه کوئ، هغسي لکه چي ستاسو ځيني ځينو نورو ته غږ

کوئ، داسي نه چي عملونه مو حبط شي حال دا چي نه پوهېږئ.

په دې مبارک آیت کي که له یوې خوا صحابه وو ته ویل شوي چي له پیغمبر علیه السلام سره په مجلس کي به د دې خیال ساتئ چي غږ مو د ده تر غږ لوړ او جګ نشي، په لوړ غږ به له هغه سره خبري نه کوئ، له لري به هغه ته په لوړ غږ نعرې نه وهئ، دا د ایمان منافي حرکات دي، په دې سره د انسان ایمان او نېک عملونه ضایع کېدی شي، که صحابه په دې مکلف وو چي د پیغمبر علیه السلام د حضور آداب به مراعاتوي، مورږ په دې مکلف یو چي کله د رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث اورو باید ساکت او چوپ وو او په غور او دقت سره ئې واورو، د هغه د نوم په اورېدو سره باید درود پرې ووایو، د پیغمبر علیه السلام د هري وینا په وړاندي خپله رأیه لري وغورځوو. د همدې آیت په استناد حتی علماء، مفسرین او محدثین وایي چي دا له ديني اخلاقو څخه دئ چي مسلمانان به له خپلو مشرانو سره په معامله کي د دې خبري مراعات کوي چي غږ ئې د دوی تر غږ لوړ نشي، شاګرد به له خپل استاد سره، د ډلي مجاهد به له خپل سرخېل سره او ټول مسلمانان به د خپلې ټولنې او اجتماع له مشرانو سره همدغه اخلاقي چلند مراعاتوي.

له بلي خوا فرمایي چي پام کوئ ستاسو غږ د پیغمبر علیه السلام تر غږ اوچت نشي، که نه ستاسو عملونه به حبط شي، په داسي حال کي چي نه به پوهېږئ، یعني په دې کار سره د انسان عملونه حبط او هدر کېږي، د پیغمبر توقیر، احترام او تعظیم هومره اهمیت لري چي د عدم مراعات په

نتيجه کي ئې د انسان عملونه حبط کېږي. چا چي پر پيغمبرانو عليهم السلام استهزاء کړې، الله جل شأنه په شديد عذاب اخته کړي، لکه چي قرآن فرمايي:

Ùèãõ {ã Ïßê{rãy. ûïï‰9ãMøÐ'ù 7îï‰ `Ï @ÏãÎ —ïqÇ$Ÿ‰)9r

Ç|ÏÈ É$)ïã bï‰Ÿ2 #øBù الرعد:۳۲

او يقيناً چي تر تا مخکي پيغمبرانو باندي استهزاء شوې، نو مورِ هغو کسانو ته چي کافران شوي وو مهلت ورکړ، بيا مو ونيول، نو وګوره چي دا څنګه عذاب وو.

چا چي پر پيغمبرانو استهزاء کړې، الله جل شأنه مؤاخذه کړي او خپل عذاب ئې پرې نازل کړی. نو وګوره چي دا عقاب او نيونه څنګه وه؟ وګوره چا چي پر مخکنيو پيغمبرانو استهزاء او تمسخر کړی او د هغوی احترام او توقير ئې نه دی ساتلی، پايله ئې څنګه وه، الله تعالی څنګه تعذيب کړل.

همدا راز فرمايي:

OßÏB {rãï‚™ šú ïï‰Ÿ -$sù 7îï‰ `Ï @ÏãÎ —ïqÇ$Ÿ‰)9r

Ç|ÏÈ brâïóÇ„¾ïî{qÇ$Ÿ2 $B الانعام:۱۰

او يقيناً تر تا نه په مخکنيو پيغمبرانو استهزاء شوې، نو پر هغو چي ملنډې به ئې پرې وهلې، همغه څه واقع شول چي استهزاء ئې پرې کوله.

يعني د پيغمبرانو عليهم السلام کومي خبري چي دوی د ملنډو وړ

ګڼلې او ملنډې ئې پرې وهلې، همغه رښتيا شوې، دوی نه د کمزورو او ضعيفو مؤمنانو بريا او د ځواکمنو کافرانو ماتې د منلو وړ خبره ګڼله او نه دا چې د الله تعالی عذاب به پر کافرانو نازلېږي، دوارې خبري رښتيا شوې.

يعني دوی د پيغمبرانو د دې خبرو په نسبت استهزاء کوله چې د خپلو بدو عملونو جزا به ګورئ، او دا چې د کفر، ظلم، فساد او شرک په نتيجه کې به د الله جل شأنه عذاب په دوی نازلېږي، بالآخره همغه عذاب په دوی نازل شو په کوم چې دوی استهزاء کوله.

ژوره مينه:

په پيغمبرانو باندې د ايمان بله تقاضا دا ده چې انسان به له پيغمبر سره دومره مينه او محبت ساتي چې له الله جل شأنه رالاندې له هيڅا او هيڅ څه سره دومره مينه ونه لري، لکه چې قرآن عظيم الشأن فرمايي:

ÓBã°rØr ÙaÇq±Îr Ùà2 ØÝÓr ÙaØ/#ä b¼. bÎ Ô©è

$dŠ$¡. bÖ±ØB »gBr $dqß6ÙlÜ$ Â°qBr ÓaÖ±ãr

Š$gÅr ¾ÍÎqß‘r «$ŠÆ B Nà6 ØÎ=m¼ $gRÖÊÓ ßÅ»¡Br

“Ï‰Ö Ü¡ª$r ¾ÍÞÎª$š† ÎÙ ÁG®n {qÃ/ŽIù ¾ÍÎ‹Î™ ’Î

ÇÍÈ šú üÉÅ»ÿ$PÖ)$ التوبه:۲۴

(ورته) ووايه: که ستاسو پلرونه، ستاسو زامن، ستاسو ورونه، ستاسو

بښځي، ستاسو خپلوان، ستاسو هغه مالونه چې ذخیره کړي مو دي، هغه تجارت چې د بازار د سوړوالي او کساد نه ئې وېرېږئ او هغه بنګلې چې ورسره مینه ساتئ، (که دا ټول) تاسو ته له الله نه، د هغه له پیغمبر نه او د الله په لاره کې له جهاد نه غوره وي نو انتظار وکړئ چې الله خپله فیصله صادره کړي، او الله دا فاسق قوم نه هدایت کوي.

د دنیا هر هغه څه چې انسان ورسره مینه ساتي په دې آیت کې راخلاصه شوي، که تعلقات دي، که دوستان او خپلوان دي، که شتمني، مال، دولت، تجارت او بنګلې دي، هر څه چې دي دا ټول یوې خوا ته او الله، د هغه پیغمبر او د الله په لاره کې جهاد بلې خوا ته، که د چا مینه او محبت له دغو سره وي او هغه ورته تر الله تعالی، د هغه تر پیغمبر او د الله تعالی په لار کې تر جهاد غوره وي، نو دا کسان فاسقان دي او د الهي هدایت دروازې د هغوی پرمخ تړل شوي دي، الله ئې نه هدایتوي او له الهی هدایت نه محروم دي.

دا د انسان دایمان د تللو لپاره ستر او حساس معیار او ملاک دئ، په دې سره هره لحظه انسان خپل ایمان سنجولی شي، هره لحظه د دې سوال راپیدا کېږي چې آیا ته ایمان ته ترجیح ورکوې، الله ته، د هغه پیغمبر ته، او د الله په لاره کې جهاد ته او که پلار، زامنو، وروڼو، خپلوانو، بښځي، مال، تجارت او بنګلو ته ترجیح ورکوې؟ انسان هره شېبه د خپل ایمان په اړه د همدغه معیار او ملاک او تلې په اساس قضاوت کولی شي، د چا چې تر الله نه د دې شیانو سره محبت زیات وي، هغوی فاسقان دي، د الله له هدایت

نه محروم دي، د هغوی پرمخ د هدايت دروازې تړل شوې دي.

د دغه آيت په استناد پيغمبر عليه السلام فرمايي:

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

ستاسو د يوه ايمان نه قبليږي تر څو چې زه ورته له خپل پلار، اولاد او تر ټولو خلکو محبوب نه وم.

کامل اطاعت:

په پيغمبرانو باندې د ايمان بله تقاضا دا ده چې د خپل فردي او اجتماعي ژوند په ټولو برخو کې به د پيغمبر اطاعت کوو، لکه چې قرآن عظيم الشأن فرمايي:

Ê] ÞÛ§R& q9r «! $ Âc ßßÎ í$Üä ÞÛ] Æq!§ `Þ $Z¤Ü™Ö& $Br

âq!§$Þß9 •ÿóÇÖ$r ©$(rãÿóÇÖ$u 8râ_ ÞÛ¡ä§R& {q!-§

النساء:۶۴ Çï!È $V§m§$I#§? ©$(r& `q9

او هيڅ پيغمبر مو له دې پرته د بل څه لپاره نه دئ لېږلی چې د الله په حکم سره ئې اطاعت وشي او که دوی هغه وخت درته راغلي وی چې پر خپل ځان ئې ظلم کړی وو، بيا ئې له الله څخه مغفرت غوښتی وی او پيغمبر هم ورته بخښنه غوښتې وی، نو الله به ئې مهربان توبه منونکی موندلی وو.

په دې جامع آيت کې څو ډېرې ستري لارښوونې شوې:

- الله تعالى خپل پېغمبران د دې لپاره رالېږي چې اطاعت ئې وشي، په دوی پسې اقتداء وشي، لارښود او مقتداء وګنل شي، دوی یوازې پېغام راوړونکي نه دي، چې خلک به ئې فقط پېغام اوري او بیا به پخپله خوښه عمل کوي، نه، دوی د الهي پېغام عیني تجسم وګڼئ، که غواړئ په دې پوه شئ چې الله تعالى څنګه انسان خوښوي، نو دا غوره او الله ته خوښ انسان د پېغمبر په څېره کې وګورئ، که غواړئ پوه شئ چې د الله په دین عمل کول څنګه وي، نو په دین د عمل کولو رښتینې بېلګه پېغمبر دئ.
- که کله کومه غلطي درنه وشوه، په کومې قضیې کې دي له پورتنې اصل نه مخالفت وکړ او د پېغمبر اطاعت درنه پاته شو او د هغه په سنت دي عمل ونکړ، نو له الله تعالى بخښنه وغواړه، توبه وکړه. الله مهربان توبه منونکی دئ، توبه او توبه کوونکی خوښوي، نه یوازې دا چې توبه قبلوي او ګناه بخښي؛ بلکې پر توبه کوونکي مزید مهرباني هم کوي.

یعني د پیغمبر د بعثت مقصد دا دئ چې انسان به په ټول ژوند کې او د ژوند په ټولو اړخونو، ابعادو او قضایاوو کې د پیغمبر اطاعت کوي، په هغه پسې به اقتدا کوي، هغه به د ځان لپاره اسوه او قدوه ګڼي او په ټول ژوند کې به د یوه مطیع بنده په توګه د پیغمبرانو په نقش قدم درومي.

دې مطلب ته په بل آیت کې داسې اشاره شوې:

Ùûğæ 7»Ÿù™ö¤$Jù4¯q?`Br ©$í$Û¤ê)ù AqÏ$$ÆÜã`B

ÇÏÈ $ZŠÿm النساء:٨٠

څوک چې د پېغمبر اطاعت وکړي، په حقیقت کې ئې د الله اطاعت کړی او څوک چې مخ واړوي نو ته مو پردوی څارونکی نه یې لېږلی.

د پېغمبر اطاعت په حقیقت کې د الله تعالی اطاعت دئ او له ده نه مخالفت له الله تعالی نه مخالفت، ځکه پیغمبر هیڅ خبره له ځانه نه کوی، د هغه هره خبره وحي ده، د پېغمبر دنده دا ده چې د الله پېغام خلکو ته ورسوي، هغه د الله استازی دئ، نه د خلکو څارندوی، له ده نه دا پوښتنه نه کېږي چې ولي ئې خلک له مخالفت نه منع نه کړی شو، دی په دې نه دئ مکلف شوی، مکلفیت ئې دا دئ چې خلکو ته د الله دین ورسوي.

که د قرآن په آیتونو کې لږ غور وکړئ نو دا به په صراحت سره ومومئ چې کوم پیغمبر کوم قوم ته تللی او هغوی ته ئې بلنه او دعوت ورکړی، قرآن د دوی دعوت په دغو دوو ټکیو کې خلاصه کوي:

ÇÏÈ ÈqãÛr ©$(qà?$ الشعرا:١٠٨

له الله ووېرېږئ او زما اطاعت وکړئ.

هر پیغمبر خپل قوم ته همدا دوه خبرې کړې: له الله ووېرېږئ او زما اطاعت وکړئ.

د استهداء لپاره پیغمبر ته رجوع:

په پیغمبر باندې د ایمان بله تقاضا دا ده چې انسان به د استهداء،

لارښووني او هدايت لپاره د پيغمبرانو دعوت ته د وروستۍ او آخري مرجع په توګه رجوع کوي، د ژوندانه د هري پېښې او هري قضيې په اړه به د پيغمبر عليه السلام د ارشاداتو په رڼا کي پرېکړه کوي، مخکې له دې چې د کوم کار په ارتباط پرېکړه وکړي، د کوم اقدام اراده وکړي، د تګ لپاره کوم لوری او استقامت انتخاب کړي، بايد وګوري چې پيغمبر عليه السلام د هغه په اړه څه ويلي، کله چې د پيغمبر عليه السلام د ارشاداتو په رڼا کي ورته معلومه شوه چې صحيح لوری کوم دئ، په پوره ډاډ او اطمئنان سره به په همدغه لار دروميږ، نه به په خپله ښې او کيڼ لوري ته د تلو تکل کوي او نه به د بل چا وينا ته اعتناء کوي، له پيغمبر عليه السلام نه را لاندې به د بل چا اطاعت په هغه صورت کي کوي چې له هغه نه اطاعت د الله او د پيغمبر اطاعت وي، د هغه خبره د پيغمبر له خبرې سره ورته وي، په هغې مبتني او مستنده وي، له هيڅا نه به مستقل بالرأی اطاعت نه کوي، هيڅا ته به د وروستۍ مرجع په توګه رجوع نه کوي، پيغمبر به آخرينه مرجع ګڼي، قرآن همدغسې فرمايي:

íDF$’íré AqP$$ {qã«Ûr ©$ {qã«Ûr {p#ä ûï¼$$Š»ƒ

Ëäb) ÉqP$$r «$’) ¤rŠû ó« ’Î Ëê“»Z? bîù ÓaZB

ÇÎÈ χƒíÛß¡ôr žœz 7ï°Œ ÌÅF$Qœ« $ bqäBsê

النساء: ۵۹

اې مؤمنانو! د الله اطاعت وکړئ او د پيغمبر او د خپلو چارواکو اطاعت

وکړئ، نو که په کوم څه کې مو په خپلو کې شخړه وکړه، نو الله او پېغمبر ته ئې راجع کړئ، که پر الله او د آخرت په ورځ ایمان لرئ، دا ډېر غوره دئ او د پایلې له لحاظه ډېر ښایسته.

په دې مبارک آیت کې مسلمانانو ته حکم شوی چې له حکامو او چارواکو سره د اختلاف په صورت کې به شخړه او منازعه الله تعالی او د هغه رسول ته، یعنې د الله کتاب او د پیغمبر علیه السلام سنت ته راجع کوي، له دې حکم څخه دا حقیقت په ډاګه معلومېږي چې امیر په مشوره مکلف دئ، د اختلاف په صورت کې ده ته د وروستۍ پرېکړې حق نه دئ ورکړی شوی، وروستۍ فیصله به د قرآن او سنت له مخې کېږي او همدا پر الله او د آخرت پر ورځې د ایمان تقاضاء ګڼل شوې. یعنې که د کومې مسئلې په اړه او د کومې قضیې په باب، ستاسو په منځ کې اختلاف راپیدا شو، نود اختلاف دحل وروستۍ مرجع به کتاب الله او سنت رسول الله ګڼئ، پیغمبر ته به رجوع کوئ، ستاسو د استهداء لپاره به وروستئ مرجع له الله تعالی وروسته پیغمبر وي.

{qà?$ {qG?FR$u ç¥ã ùa9kX $Br qräã ù ÅqI?S$ùa9?#ä $Br ...

ÇÈ É=$)ëùa%/‰©®$b) ®$ الحشر:۷

پیغمبر چې تاسو ته څه درکړي هغه واخلئ او له څه ئې چې منع کړئ له هغه ډډه وکړئ او له الله ووېرېږئ. یقیناً چې الله شدید العقاب دی.

همدا راز قرآن فرمایي:

bqƒ b¼ #•B¼ ÿ¢qÏ‘r ª! $ÓÓ% #ŒÎ pZÏs¼ Ÿr 9Ïs¬Ï b¼. $Br

W»Ê @Ê ¢)ù ½qÏ‘r @$Æ è‚ `Br ÏÏÌB¼ ôÏ ä•Ïœ¼Ï9

ÇÏÌÈ $Z¹Î

الاحزاب:٣۶

او مؤمن نارينه او با ايماني ښځي ته نه ښايي چي کله الله او د هغه رسول د کوم کار فيصله وکړي بيا دي دوی ته په خپل کار کي څه اختيار وي.

يعني د کوم څه په اړه چي د الله تعالی په کتاب او د پيغمبر عليه السلام په سنت کي وضاحت شوی، دا به وروستۍ پرېکړه ګڼي، ځان ته به دا اختيار نه ورکوي چي بل څه ووايي او بله پرېکړه وکړي، بيا به چار او ناچار، له ځنډ او تأخير پرته مننه او اطاعت کوي.

حکميت:

په پيغمبرانو باندي د ايمان بله تقاضا دا ده چي انسان به د حکميت لپاره او د خپلو شخړو او منازعاتو د حل و فصل لپاره پيغمبر ته رجوع کوي، هغه به ستا په ټولو قضاياوو او شخړو کي حکم وي، ستا د اختلافاتو د حل و فصل وروستۍ مرجع به هغه څه وي چي پيغمبر راوړي، د هغه سنت، د هغه اسوه او هغه دين چي ده راوړی، لکه چي قرآن عظيم الشأن فرمايي:

Sê©Ÿ•f©$JŠi 8qBÅsÃÁ®m šc qËsÃẄ 7Îr Ÿù

ÇÏÈ$ŸŠíó{qBk g MŽÖ%$BB%[•m ŠÎÅãR&þî{rBÅẄ

النساء:٦٥

نو نه، ستا په رب قسم چي تر هغه ئې ايمان نه دئ راوړی چي تا په خپلمنځيو شخړو کي حکم ونه ګرځوي، بيا ستا د پرېکړي په اړه په خپلو زړونو کي تنګوالی ونه مومي او په بشپړه توګه تسليم نه شي.

اې پيغمبره! ترڅو چي تا په خپلو شخړو کي حکم ونه نيسي او بيا ستا په پرېکړي راضي نه شي او په خپلو زړونو کي هيڅ حرج احساس نه کړي او عملاً انقياد ونکړي، مؤمنان نشي بلل کېدی او د ايمان ادعا ئې نشي قبليدی. له دې آيت نه په ډېر وضاحت سره معلومېږي چې د ايمان د قبليدو لاندي شرايط دي:

- **شخړې او منازعات شريعت ته محول کول.**
- **د اسلام په هري پرېکړي رضايت.**
- **او هر حکم ته ئې عملاً غاړه ايښودل.**

يعني د حکميت لپاره پيغمبر او د هغه سنت ته رجوع، په فيصلې ئې قناعت او رضايت او عملاً د هغه په وړاندي انقياد او اطاعت، دا درې شرطونه به پوره کېږي بيا به الله جل شأنه د چا ايمان قبلوي، له دې پرته ئې د ايمان دعوی اعتبار نه لري.

هدف او ټګلاره د پيغمبر په متابعت کي ټاکل:

په پیغمبرانو باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي مورِ به د خپل فردي او اجتماعي ژوند په ټولو اړخونو کي، اهداف او اهدافو ته د رسېدلو تګلاره، د پیغمبر په دعوت او سنت کي لټوو، له خپلي خوا او په خپله خوښه به نه اهداف ټاکو او نه اهدافو ته د رسېدلو تګلاري او پالېسي، بلکي د دواړو په اړه به د پیغمبر علیه السلام سنت او لارښوونو ته رجوع کوو.

ځيني کسان داسي دي چي که اهداف له دین نه اخلي، نو هدف ته د رسېدو طریقه او تګلاره په خپله خوښه ټاکي، ګمان کوي چي په دې برخه کي انسان ته کاملاً آزادي ورکړی شوې او په څه قید او شرط ملزم او مکلف نه دئ، کولی شي په خپلو خاصو ظروفو او شرائطو کي څنګه چي ئې زړه غواړي عمل وکړي او د خپل تشخیص او درک په رڼا کي چي څه کول غواړي هغه وکړي او چي کومه تګلاره غوره ګڼي اختیار ئې کړي، هر څه کول ځان ته جائز ګڼي، حال دا چي مسلمان مکلف دئ د شرعي او نېکو اهدافو د لاسته راوړلو لپاره نېکي او شرعي وسیلې اختیار کړي، نه ناجائزې وسیلې او هر هغه څه چي د ده زړه ئې غواړي، قرآن فرمایي:

ÈÏ¾ÏÏ$’?ã ¼ÞÎêâ ÈÞÏÏ 3 ‰ÚÏ ¼âqÏ‘ Ø™ Ú ÏÏ¾Ïq

ÇÈ bqäÎô ÏÏ¾Ï. ÞÞr ¾Ïïä الصف:۹

الله هغه ذات دئ چي خپل پیغمبر ئې له هدایت او حق دین سره ولېږو، چي پر ټولو ادیانو ئې غالب کړي، که څه هم مشرکان کرکه ولري.

یعني د پیغمبر په لاس لېږل شوی لارښود حقیقي دین نه له نورو

ادیانو سره د روغي جوړي لپاره راغلی او نه د دې لپاره چي دنیا له نورو ادیانو سره ووېشي، چي په یوه برخه ئې دا دین حاکم وي او په نورو برخو کي نور ادیان، د دې لپاره هم نه دئ راغلی چي د انسان ژوند له نورو ادیانو سره ووېشي چي د ژوند په ځینو اړخونو دا دین حاکم وي او په نورو ابعادو کي ئې نور ادیان، بلکي دا دین راغلی چي پر ټولو نورو ادیانو غالب شي، که څه هم مشرک عناصر له دې نه کرکه ولري، مشرک عناصر یا هغه دي چي ادیان سره خلطوي، څه برخه له یوه دین نه اخلي او څه له بل نه، اهداف په دین کي لټوي خو تګلاره په خپله خوښه او د خپل ذهن او تصور مطابق ټاکي، او یا هغه چي په الوهیت او ربوبیت کي له الله جل شانه سره بل څوک شریکوي، که څه هم دا مشرکین له دې نه کرکه لري چي د الله دین دي پر ټولو ادیانو غالب شي، پر ټولي نړۍ او د ژوند پر ټولو برخو دي یوازي دا دین حاکم وي، خو د الله جل شأنه فیصله دا ده چي دا دین به په ټوله زمکه او په ټولو ادیانو غالبوي. دې مطلب ته په بل ځای کي هم اشاره شوې:

’?ã ¼ÞÎâä ÈsæèïÕr 3‘ ‰Ûæ ¼ãqÏ‘ Ÿ™ö ü” Ï¥$ qèÌ

ÇËÈ #‰‹ÎÛ© «! $# 4".r ¾ÍÍfäèÏ¹$ الفتح:۲۸

الله هغه ذات دئ چي خپل پیغمبر ئې له هدایت او حق دین سره لېږلی چي پر ټولو ادیانو ئې غالب کړي. او الله د شاهد په توګه کافي دئ.

یعني الله تعالی په دې خبري شهادت ورکوي چي د خپل پیغمبر په

لاس لېږلی دین ئې د غلبې او حاکمیت لپاره لېږلی، نه له نورو ادیانو سره د روغي جوړې لپاره.

د پیغمبرانو علیهم السلام د حقانیت د اثبات لپاره دا خبره کافي ده چې له آدم علیه السلام نه تر محمد علیه السلام پورې په زرګونو پیغمبرانو کله یو له بل سره نږدې او کله په سره لړي، هم د زمانې له پلوه او هم د تاټوبې او مبعث له پلوه، یو د نړۍ په یوه ګوټ کې او بل ئې په بل ګوټ کې، یو په یوې پېړۍ کې او بل ئې په بلې کې مبعوث شوی، ژبې ئې هم سره بېلې؛ خو د ټولو پیغام سره ورته، ټولو د ظالمانو مقابله کړې، مظلومان ئې خوا ته راغونډ شوي، د ټولنې صالح وګړو د دوی ملګرتیا کړې او مفسدینو د دوی مخالفت ته ملا تړلې، ټولو خپلو خپلو مخاطبینو ته څو اساسي خبرې کړې:

- د الله تعالی عبادت وکړئ چې له ده پرته بل معبود نشته.
- قیامت راتلونکی دئ، حساب و کتاب په مخکې لرئ، د خپلو کړو وړو سزا به حتماً ګورئ.
- د پیغمبر اطاعت وکړئ چې الله تعالی ته او دنیوي او اخروي سعادت ته د رسېدو لار همدا ده.
- هر بد کار ګناه ده، هر هغه څه دربانديي حرام دي چې تا ته یا بل ته تاوان رسوي.
- له ګناه او حرام نه ځان وساتئ، پر خپل جائز حق قناعت وکړئ او د بل پر حق له تېري ډډه وکړئ.

د دوی د پیغام، تګلاري او شعارونو ورته والی ښیي چې د ټولو د الهام منبع او مرجع یوه ده، له دوی سره د ټولني د صالح وګړو ملګرتیا او د ظالمانو، مجرمینو، جنایتکارانو او مفسدینو دښمني او مخالفت ښیي چې د الله تعالی له لوري او د انسان د ژغورني لپاره لېږل شوي. د پیغمبرانو علیهم السلام په اړه له دې پرته بل څه ویل او بله عقیده درلودل؛ د انصاف، عدل او عقل خلاف او ظالمانه قضاوت او حکم دئ.

سُبْحَانَکَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِکَ، أشهد أن لاَ إِلٰهَ إِلاّ أَنْتَ

أَسْتَغْفِرُکَ وَأَتُوبُ إِلَیْکَ